

نەری دەم نەهاتیه ماموستایین ئایینی ژێ گوتارین خو ب کوردی بخوینن!!

مستەفا عەبدولەھمان نەردەنی

تایبەتی ژ لایین ماموستایین ئایینی فە، دگەل ریزگرتنا مە بۆ ئەرکی وان یی پیروز، بەلی ئەقە راستی یە و پیدقی یە گە ئەم ژ راستی توورە نەبێن و خو ژێ نە دەینە پاش.

بسولمان د چنە نقیژا روژا (ئەینی) و گوھ ل گوتارا پیشنقیژێ مزگەفتی دگرن، دەمی گوتارا خو د خوینیت و (ئایەت و فرمودین پیغمبەری ئیسلامی س.خ)، هەمیان ب عەرەبی د خوینیت، و ل دەمی وان ئایەت و فرمودا وەردگیریت بۆ سەر زمانی کوردی شرین هەر وان پەیف و ئایەت و فرمودان ب عەرەبی دیبژیت بەلی ل سەر شیوازی دەفوکا کوردی، بۆ نمونە:

دەمی دیبژیت (اعملوا عملا صالحا) و وەردگیریت بۆ کوردی دیبژیت (هون عەمەلەکی صالح بکن). یان دەمی دیبژیت (یامر بالمعروف و ینہی عن المنکر) و دەمی وەردگیریت بۆ کوردی دیبژیت (ئەمیری مەعروفی دگەت و نەھی ژ مونکری دگەت).

ئەقە وەگ نمونەکا بچویک مە بەرچاڤ کر وئەز ب باوەرم ئەگەر هەمی گوتارا روژا ئەینی وەرگیرین دبیت ب تنی هەندەک پەیفین کیم بین کوردی ل بەر چاڤین مە بگەن و بین دی هەمی عەرەبێنە.

پرسیار ل قیژەبە ئایا ماموستایین ئایینی تە چ پەیف کرە کوردی و تە چ حزمەت بۆ زمانی کوردی کر و کی د راماوان وان پەبقا گەهشت؟! بەرسفی ژێ بۆ خواندەقانی هیژا دی ب جە هیلین.

دیسان هەمی داخوایین وان (دوعا) ب عەرەبی د هیئەکران و ئەز ب باوەرم کو ئەقە پتر ژ ۱۴۰۰ سالانە بسولمانەتی گەهشتیە کوردستانی و هەتا نوکە پتر ژ سێ پشکا گەلی کورد د قان دوعا نەگەهشتیە، ئەو نەبێن بین خواندەقان و باش زمانی عەرەبی دزانن، ئەقە دژی هەردەم ریزەکا کیم بوویە ژ خەلکی کوردستانی، لەوما ب تنی دەستین خو بلند دگن و دیبژن (ئامین) و ئەز ب باوەرم ژێ نوکە ژێ پشتی بۆرینا ۱۴۰۰ سالانە هەر ئەو کار د هیئە کران و دووبارەکران و پراپرا خەلکی د قان جوړە (دوعا) و ئایەت و فرمودا ناگەن ئەوین ژ لایین ماموستایین

سەر چقاکی مە کری یە .

بێ گومان ئەقە هەو بەرفرەهتر لی هات پشتی رژیما بەعس دەستەلات گرتیە دەست و دگەل هەوین عەرەبکرنی و قەگوهاستنی و بەعسی کرنی، نەخشە و پیلان هاتنە داریزتن دژی هەبوونا کوردان و ئیک ژ ریکین کو دژی گەلی مە هاتیە ب کارئینان گهۆرینا زمانی دایک بوو، هەر وەکو چاوا عەرەبکرن ئەردی وان هاتیە کرن وەسا بزاقا عەرەبکرن زمانی وان ژێ هاتیە دان.

هەلبەت هەبوون و پەیدا کرن و ئافا کرا زاراڤەکی رەسەن و دویر ژ کارئیکرنا زمان و زاراڤین بیانی گەلەک ب زەحمەتە، چونکی ئەو زمانی ب سەدان سالانە شەر دگەل هاتیە کرن ژبو نەهیلانا وی و بەرزەکرنا پراپرا پەیفین وی بین رەسەن و جەگربوونا هەندەک پەیفین بیانی ل جەبی وان، ب تایبەتی پەیفین عەرەبی. پتر ب زەحمەتە سەر هەلبەت ئەگەر هەمی تەخ و چین پالپشتی لی نەکەن و نەبەنە هاریکارین ئافا کرا وی زمانی. ئەقە ژێ ئەرگەکە ل سەر ملیت مە هەمیان رادوەستیت.

پشتی سەرهلدانان پیروز یا سالانە ۱۹۹۱ بۆ جارا ئیک د دیروکا گەلی کورد دا زمانی کوردی ب شیویەکی ئازاد و سەرەبەست و بەرەلەق سەری خو هەلدا و هەست ب هەبوونا خو کر. ئەقە ژێ قەدگەریت بۆ وان بزاقین حکومەتا هەریما کوردستانی کرین و رابوونا وەزارەتا پەرودەری ب چاپکرنا پەرتووکی قوناعین خواندنی ب زمانی کوردی. دیسان راگەهاندنی ژێ رۆلەکی باش گیرایە د قی بیافی دا ب پشنتەقانی چینا رەوشەنبیر و دلسوز و خەمخورین زمانی دایک. ئەقە هەمی نیشانین کرنکی پیدان و پیشنخستنا زمانی کوردی نە.

ئەقە پتر ژ حەقەدە سالانە، کو هەریک ژ لایین خو قە بوویە پالی قی زمانی و پەیف پەیف ژ ئاقین شیلی د گرت و د پارزینت (سەفینیت) و پیت پیت د دەتە بەر ئیک ب مەرەما پەیدا کرنا زمانەکی پەتی و رەسەن و دویر ژ پەیفین بیانی.

بەلی جەبی داخی بە ژ لایەکی دی قە و ژ لایین چینهکا کاریگەر کار بەروفاژی قی چەندی دەیتە کرن و ب

سەرا دویبژینکرنا دەفوکا کوردی یا ئەقرو و دویر ئیخستنا وی ژ زمانین بیانی و ب تایبەتی زمانی عەرەبی کارەک ب زەحمەتە و ب ساناهی نینە، چونکی ب دریزاھی دیروکی زاراڤین کوردان کەفتیە بەر هەوا ژناقیرنی و نەهیلانی ژ لایین وان وەلاتین کوردستان د ناقەرا وان دا هاتیە پارچە کرن .

پارچەکرنا کوردستانی د ناقەرا عەرەب و تورک و فارسادا کو نە ئیک نەتەو و زمان و رەوشت و تیتالین کارئیکرنا مەزن ل سەر کوردستانی و خەلکی وی کری یە و وان وەلاتان رامباریەکا توند و تیز دژی گەلی کورد ب کارئینایە و ئیخستینە د چوارچوڤەکی بەرتەنگ دا و پێ لیتان ل هەمی مافین وان کری یە و بەردەوام نەخشە و پیلان داریزتینە و هەمی رەنگ و ریکین ژناقیرنی دژی گەلی کورد ب کارئینایە، ب تایبەتی ل کوردستانا باشور ...

عەرەبکرن زمانی کوردان قەدگەریت بۆ سەر دەمین گەفن. ئەم دشینین بیژین هەر ل دەمی پەیدا بوونا ب سلمانەتی و گەهشتنا وی بۆ کوردستانی و بەلاقبوونا ئایینی ئیسلامی دناق مللەتی کوردان دا ب رەنگەکی بەرفرەه و ئیکجار زور زمانی کوردی ل هەر چوار پارچین کوردستانی کەفتیە بەر هەوا نەعرب کرنی، ب ریکا ئایینی ئیسلامی، هەر چەندە ل پارچین دی بین کوردستانی سەرەرای زمانی عەرەبی ب ریکا ئایینی، زمانین وان و لاتان ژێ کارئیکرن ل سەر کریە. ل کوردستانا باکور زمانی ترکی بەهرا خو تیکری یە و هەر وەسا ل ئیرانی ژێ ب هەمان شیوە کارئیکرن ل سەر زمانی کوردی هاتیە کرن .

بایەتی مە پتر دی ل سەر کوردستانا باشور بیت، بیگومان ل کوردستانا باشور ژ هەمی پارچین دی پتر کەفتی یە بەر هەوا عەرەبکرن زمانی، ژ بەر کو ئەقە پشکا هەقیشکە دگەل ولاتەکی عەرەبی و دگەلدا دژیت ئەقە ژ لایەکی قە، ژ لایەکی دی قە عەرەبکرن زمانی کوردی پتر ب ریکا ئایینی و ماموستایین ئایینی هاتیە کرن و جەبی داخی یە کو هەتا ئەقروکە ژێ یا بەردەوامە و کارئیکرنا مەزن ل

ئايىنى قە د ھىنە گوتن و ۋەرگىران.
 بۇ سەلماندا ئى گوتنى ئەز
 پىشنىياز دگەم كو ماموستايىن ئايىنى ب
 تىنى ئەو (دوعا) يىن ل رۇژا ئىيىنى د
 ھىنە خواندن بۇ چەند سوفىھەكەن خۇ
 بخوين بەلى ئەو سۇفى نە ئەو بن يىن
 عەرەبىيى دزانن و بلا ژ وانبن ئەو يىن
 ئەقە پىز ژ ۲۰ سالانە سۇفىن مەزگەفتى،
 ئەز ب باۋەرم ماموستا دى بىنىت كو
 رامانا پەيقەكى ب تىنى ژى ئەو سۇفى
 نزانن.

ل قىرە دىبىژم زمانى كوردى گەلەك
 زمانەكى دەۋلەمەندە و مروف دىنىت ل
 شوينا پەيقەكى چەندىن پەيقا بىنىت و
 ل جەئى پەيقەكا عەرەبى دانىت ل دەمى
 ۋەرگىرانى دا و ھەمى گوتارىن رۇژا
 ئەيىنى و ھەتا كو وان (دوعا) ژى ب
 شىۋىھەكى جوان و سۇفك ۋەرگىرىت
 و بگەتە كوردىھەكا پەتى و رەسەن.
 راستە دىبىت ماموستايىن ئايىنى ھىدەك
 زەحمەتى پىقە بىت، بەلى ئەقە ئەركى
 ۋى يە و پىندىقە قى ئەركى ل سەرملىن
 خۇ راکەت و ب قى زەحمەتى ژى دى
 دوو خزمەتا پىشكىشى گەل و ۋەلاتى
 خۇ كەت.

۱- خزمەتەكە پىشكىشى گەلى خۇ
 دكەت وپشكدارىي دپىشخستنا زمانى
 دايك دا دكەت.

۲- گەھاندنا پەياما بسولمانەتىن
 ب شىۋەكى باشتر و گونجايتر كو پىتر
 خەلك تى بگەھىت و مفاى ژ وان گوتارا
 ۋەرگىرىت يىن ل رۇژىن ئەيىنى دەھنە
 خواندن ژ لايى پىشنىقىژى قە.
 ئەقروكە خواندنا گەلى كورد ب
 كوردى يە و ئەگەر ب كوردى گوتارىن
 خۇ نەخوينن و نە ۋەرگىرن، گەنجىن
 مە تى تاگەھن و ۋەكو پىندىقى مفاى ژى
 نايىنن.

گومان تىدا نىنە ماموستايىن
 ئايىنى رۇلەكى بەچچاڭ وگارىگەر
 ھەيە دئافاكرنا جفاكيدا وگارتىكرنا خۇ
 ل سەر ھەمى تەخ و چىنن جفاكى
 ھەيە و ب رىكا خواندنا گوتارا رۇژا
 ئەيىنى و گەلەك جفائىن دى يىن ئايىنى
 دىشنىن خزمەتەكا باش پىشكىشى زمانى
 كوردى بگەن.

دىسان پىدەقى يە (ۋەزارەتا
 ئەوقاف) ى ژى رۇلى خۇ بىنىت ھاندانا
 ماموستايىن ئايىنى بگەت و بۇ قى
 چەندى ژى خۇلنن تايىت ب زمانى
 كوردى بۇ ماموستايىن ئايىنى قەكەت
 ژبۇ ب ھىزكرنا وان ماموستايا كو بشىن
 پىتر شارەزاي زمانى كوردى بىن و ب
 شىۋەكى جوان و رىك وپىك گوتارىن
 خۇ ۋەرگىرن بو سەر زمانى كوردى.
 ل دووماھىي ھىقىخوارم ژ ھەمى
 ماموستا و خەمخورىن زمانى دايك كو
 ھەمى بىنە پالپىشت ژ بۇ ئافاكرنا زمانى

مەيى شرىن.
 د پەرتوكا ((مشتاخا چيا
 ژ گوتىن پىشيا)) يا مەلامەحمود
 دىرشەۋى پارچە ھوزانەكا ھوزانقانى
 مەزن (جەگەرخوين) ئىنايە خوارى
 ژبەر كو يا نىزىكى بابەتى مەن. من ژى
 چەند دىرەك ژى كرتىنە كو بابەتى خۇ
 پى ب دووماھى بىنم)) دىبىت:-
 ((لەو رايەكى ژ وانا قانون ب
 زارى كوردى
 ژبۇ مە چىنەكر قەت ژ بەر قى ئەم
 نەزانىن))
 ((دىبىن ئەگەر ب كوردى علم كو
 بىتە خواندن
 ئەم دى بىن قزل باش كورد وبخار
 وماچىن))
 ((ئەگەر كوردى بخوينى بى رەنج
 و بى گرانى
 بى قەيدو شەرح وحاشى جاھل ب
 خوە دزانىن
 دىنى مە تىتە زانىن ب ھەر زمان
 ۋەر ۋەخت
 ب كوردى يان فرنگى يا خۇد ب
 خەتى لاتىن))